

Saimaan ammattikorkeakoulu
Liiketalous Lappeenranta
Tradenomi
Yritysten ja taloushallinnon juridiikka

Annika Viskari

Yhteismetsän perustaminen

Opinnäytetyö 2014

Tiivistelmä

Annika Viskari

Yhteismetsän perustaminen, 43 sivua

Saimaan ammattikorkeakoulu

Liiketalous Lappeenranta

Tradenomi

Yritysten ja taloushallinnon juridiikka

Opinnäytetyö 2014

Ohjaaja: lehtori Jarmo Kemppinen, Saimaan ammattikorkeakoulu

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia mikä on yhteismetsä ja kuinka yksityinen yhteismetsä perustetaan sekä ottaa selvää muista metsäomaisuuden sukupolvenvaihdosmahdollisuuksista. Idean opinnäytetyöhöni tuli perhepiiristä, koska suunnitteilla on metsäomaisuudelle sukupolvenvaihdosta. Yhteismetsä on myös yleisesti hieman tuntemattomampi metsänomistusmuoto, joten tämän opinnäytetyön avulla olen voinut tehdä sitä tunnetummaksi.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli ottaa selvää yhteismetsästä, sen perustamisesta, toiminnasta sekä siihen liittyvistä perintöoikeudellisista asioista. Tutkimuksen tavoitteena on helpottaa yhteismetsän toiminnan ymmärtämistä ja auttaa uusia, tulevia metsänomistajia ryhtymään yhteismetsän osakkaiksi. Tässä työssä on myös selvitetty, kuinka yhteismetsäosuudet säilyvät mahdollisimman pitkälle yhden suvun omistuksessa.

Työssä on käytetty lähteinä teoksia, vero-oppaita sekä lehtiartikkeleita. Lisäksi olen osallistunut useaan Suomen metsäkeskuksen sukupolvenvaihdostilaisuuteen, joista on saatu myös seminaarimateriaalia käytettäväksi. Koska yhteismetsä on vielä suhteellisen tuntematon asia, tietoa ei löydy kattavasti vain yhdestä paikasta, isoin työni onkin ollut yhdistellä vähäisiä tietoja eri lähteistä.

Asiasanat: yhteismetsä, sukupolvenvaihdos, metsäomaisuus, perintö

Abstract

Annika Viskari

The establishment of jointly owned forest, 43 pages

Saimaa University of Applied Sciences

Faculty of Business Administration Lappeenranta

Degree Programme in Business Administration

Specialisation of Corporate and Financial Law

Bachelor's Thesis 2014

Instructor: Mr Jarmo Kemppinen, Senior Lecturer, Saimaa University of Applied Sciences

The purpose of the study was to find out what jointly owned forest is and how it is established. It was also studied how jointly owned forest operates, and how it affects on its owners taxation and how it can be transferred to the next generation. The idea of this study came out from the family, because they are planning to establish their own jointly owned forest and transfer the forest property to the next generation.

The data for this thesis were collected from different kind of sources. Information was gathered from literature, newspapers, Internet and some seminars about transfer the forest property to the next generation which were organized by Finnish Forest Centre. Information from different sources had to be combined. Jointly owned forest is a new concept in Finland, so there was not much information available. So the biggest work was to find qualified information.

This study includes information about how forests are usually owned in Finland and which are the most general ways to transfer forest property to the next generation. The objective of this work was to increase awareness of jointly owned forests. The study focused on private jointly owned forest and in the study a private forest owner's point of view was used.

Keywords: jointly owned forest, transfer to the next generation, forest property, heritage

Sisältö

1 Johdanto	7
1.1 Meidän metsät.....	8
2 Metsän omistaminen	9
2.1 Metsälaki	10
2.2 Metsänomistajat Suomessa	10
2.3 Metsänomistusmuodot	11
2.3.1 Kuolinpesä	11
2.3.2 Metsäyhtymä	12
2.3.3 Yhtiö, osuuskunta tai säätiö	12
2.3.4 Yhteismetsä	13
2.4 Metsäomaisuuden sukupolvenvaihdos.....	13
2.5 Vaihtoehtoja sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseen.....	15
2.5.1 Kauppa	15
2.5.2 Lahja	15
2.5.3 Testamentti	16
2.5.4 Yhteisomistukseen vai yhden omistukseen?	16
2.5.5 Vaihtoehtona yhteismetsä.....	17
3 Yhteismetsä	17
3.1 Yhteismetsälaki	17
3.2 Mikä on yhteismetsä?.....	18
3.3 Yhteismetsän perustaminen.....	19
3.4 Perustamisen edellytykset ja perustamissopimus	21
3.5 Ohjesääntö	22
3.6 Ohjesäännön merkitys toimintaan	23
3.7 Toimielimet ja toimivalta	23
3.8 Päätöksentekomenettely	27
3.8.1 Osakaskunnan kokous.....	27
3.8.2 Hoitokunnan kokous	29
3.8.3 Toimitsijan toiminta	29
3.9 Yhteismetsän toiminta	29
3.10 Alueen käyttö.....	30
3.11 Metsäsuunnitelma	31
4 Yhteismetsän taloushallinto.....	31
4.1 Perustamisilmoitus ja verovelvollisuus perustamisen aikana	31
4.2 Verovelvollisuus	32
4.3 Arvonlisävero	33
4.4 Kirjanpito- ja tilivelvollisuus	33
4.5 Tilintarkastus	34

5 Yhteismetsä perinnönjaossa.....	35
5.1 Miten yhteismetsä säilyy suvulla?	35
5.2 Yleistä perintöoikeudesta	35
5.3 Testamentti.....	36
5.4 Avioehtosopimus.....	37
5.5 Lahjakirja.....	37
6 Yhteenveto ja pohdinta.....	38
Kuviot	40
Lähteet	41

Käsitteet

MVL- tulo Verotusta varten henkilön verot jaetaan eri tulolähteisiin. Yksi näistä tulolähteistä on MVL- tulo eli maataloustulo. Maatalouden tulolähteen muodostavat maatalouden harjoittajan kaikkien maatalojen toiminnot. Maatalouden harjoittamisena pidetään perinteisen maatalouden harjoittamisen lisäksi erikoismaataloutta, tai muuta maatai metsätalouteen liittyvää toimintaa. (Kauppakamari 2011.)

Metsälo Saman metsänomistajan hallussa olevat kaikki metsät ja metsätalousmaat. (Suomisanakirja 2013). Metsät voivat sijaita myös eri paikkakunnilla, mutta kuuluvat silti metsälöön.

Metsävähennys

Metsävähennyksellä metsänomistaja voi vähentää osan metsän hankintamenoista metsätalouden verovuoden pääomatuloista. Metsävähennyksen voi tehdä vain luonnollinen henkilö, kuolinpesä ja näiden muodostama verotusyhtymä sekä yhteisö. Metsävähennysoikeus on vuodesta 2008 alkaen ollut 60 % hankintamenoista. (Verohallinto 2014 b.)

Metsäsuunnitelma

Metsäsuunnitelma on metsänomistajan avuksi laadittava käsikirja. Metsäsuunnitelmaan kootaan tiedot puustosta, metsänhoitotarpeista ja puunmyyntimahdollisuuksista. Metsäsuunnitelma kertoo myös sen, kuinka paljon metsästä on mahdollista saada tuottoja ja kuinka paljon metsänhoitoon olisi sijoitettava, jotta metsä tuottaisi hyvin. (Metsänhoitoyhdistys 2014b)

Haamutila Haamutila on kiinteistö, jolla ei ole omaa maa-alueita, mutta sillä on oikeus yhteiseen alueeseen, esimerkiksi yhteismetsään. Kun yhteismetsän osakkaina on haamutiloja, niitä kohdellaan samalla tavoin kuin muitakin osakastiloja. (Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maatalousalueisiin. 2014)

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, kuinka yksityinen yhteismetsä perustetaan ja kuinka yhteismetsä vaikuttaa perustajiensa sekä omistajiensa verotukseen ja perintöoikeudellisiin asioihin. Vaikka ensimmäiset yhteismetsät on perustettu Suomeen jo 1800-luvun loppupuolella, on yhteismetsä silti nykyisin melko uusi ja tuntematon asia metsänomistajille sekä heidän perillisilleen. Vain noin 4 % Suomen yksityismetsistä on yhteismetsiä, ja yhteismetsien lukumäärä on noin 300 kappaletta. (Suomen metsäkeskus 2014 b.) 2000-luvulla yhteismetsien määrää on kuitenkin pyritty lisäämään erilaisten hankkeiden turvin, esimerkiksi Perhemetsä 3G.

Opinnäytetyössäni selvitän, mikä on yhteismetsä, kuinka sellainen perustetaan ja millaisia vaikutuksia yhteismetsällä on omistajiensa perintöön ja verotukseen. Tavoitteena on selkeyttää yhteismetsän edut perheemme metsätilan sukupolvenvaihdoksessa sekä auttaa yhteismetsän perustamisessa.

Työssäni tärkeimpiä tutkimuskysymyksiä ovat:

- Mikä on yhteismetsä?
- Miten yhteismetsä perustetaan?
- Miten yhteismetsä toimii ja miten sen talous on hoidettava?
- Miten yhteismetsän osuudet käyttäytyvät perinnönjaossa?

Työssä käyn ensin yleisesti läpi, millaisia metsän omistamismuotoja Suomessa on ja millaisia mahdollisuuksia on siirtää metsäomaisuus sukupolvelta toiselle. Näitä aiheita käsittelen hieman kevyemmin kuin itse yhteismetsää. Tämän jälkeen käsittelen tarkemmin yhteismetsään. Selvitän, mikä on yhteismetsä ja kuinka sellainen perustetaan. Otan myös selvää yhteismetsän verotuksellisesta luonteesta sekä talouden hoitamisesta. Lopuksi tarkastelen keinoja, joilla yhteismetsäosuudet eivät joudu ulkopuolisten käsiin.

Työssäni olen joutunut etsimään tietoja monista eri lähteistä sekä yhdistelemään niitä. Tärkeimpänä tietolähteenä minulla oli metsätalousinsinööri (YAMK) Pirjo Havian kirjoittama Yhteismetsä-teos. Muina tietolähteinä minulla on ollut lehtiartikkeleita, metsänomistajan vero-oppaita sekä Internet-lähteitä. Olen

myös osallistunut useisiin Suomen metsäkeskuksen järjestämiin sukupolvenvaihdostilaisuuksiin, joista olen saanut ajankohtaista tietoa. Opinnäytetyöni sisältää teoriaosuuden sekä omaa pohdintaa. Olen pyrkinyt yhdistelemään näitä kahta toisiinsa luontevasti.

1.1 Meidän metsät

Metsänomistaminen lienee eniten tunne- ja perinnesidonnaisin omistamisen muodoista. Siksi sukupolvenvaihdosta suunniteltaessa kannattaakin metsänomistamisesta keskustella laajasti perheen kesken. Usein metsää pidetään varmana sijoituksena, josta on mahdollista saada myös tuloja. Lisäksi metsä on omaisuuserä, jolla on taloudellinen arvo ja tuotto. Metsä on paikka, jossa voi virkistyä, metsästää ja marjastaa – se on siis henkisen hyvinvoinnin tyyssija. Metsäomaisuus on myös sukupolvelta toiselle kulkenutta perintöä, ja sellaisena myös meidän perhe haluaa metsät säilyttää.

Opinnäytetyöni tarkoitus on siis auttaa yhteismetsän perustamisessa ja näin estää perheemme metsäomaisuuden pirstoutuminen. Lienee syytä avata metsemme taustoja ja sitä, miten olemme päätyneet ratkaisuun perustaa yhteismetsä.

Isäni on jo kolmannen polven metsänomistaja. Tällä hetkellä omistuksessa on metsää 90 hehtaaria sekä peltomaata 20 hehtaaria. Kaikki metsät, jotka tulisivat yhteismetsään, sijaitsevat saman kunnan alueella Etelä-Karjalassa. Metsien ja peltujen lisäksi omistukseen kuuluu myös talouskeskus. Isäni omistaa metsät yksin, mutta tavoitteena on, että yhteismetsässä osakkaina olisivat myös äitini, kaksi veljeäni ja minä. Yhteismetsässä olisi siis viisi osakasta sen aloittaessa toiminnan. Tarkoituksena olisi, että minun ja veljieni osuudet tulisivat meille enakkoperintönä ja äitini ostaisi itselleen osuuden perustettavasta yhteismetsästä. Pyrimme siihen, että veroseuraamukset olisivat tässä vaiheessa mahdollisimman vähäisiä. Tällä hetkellä näyttää siltä, että tulemme veljieni kanssa olemaan kaupunkilaisia metsänomistajia. Sukupolvenvaihdos koskee tässä tapauksessa metsää ja peltoja sekä talouskeskusta. Maataloutta meillä ei muuten ole. Tarkoituksena on saada aikaan hallittu sukupolvenvaihdos, jossa jokaista kolmea perillistä kohdellaan tasapuolisesti.

Meille on tärkeää, että metsiemme omistus ei pirstaloituisi, vaan metsät säilyisivät yhtenäisenä kokonaisuutena. Tämä mahdollistaa sen, että voimme harjoittaa kannattavaa metsätaloutta. Yhteismetsänä metsäperintömme jakautuu tasarvoisemmin ja tasapuolisemmin minun ja veljeni välillä. Näin myös saamme metsät säilymään pidemmän aikaa saman suvun omistuksessa varmimmin. Myös tulevaisuudessa perinnönjako tulee olemaan helpompaa, kun metsämme ovat yhtenä kokonaisuutena, yhteismetsänä.

Yleisesti yhteismetsän perustamisessa sukupolvenvaihdoksen yhteydessä on kaksi tapaa toimia, joilla on mahdollisuus saada kaikki perijät mukaan yhteismetsään. Ensimmäisenä vaihtoehtona on, että osa metsistä vaihtaa omistajaa lahjan tai kaupan muodossa tai ennakkoperintönä omistajalta perillisille, ja tämän jälkeen perustetaan yhteismetsä jokaisen omistuksen mukaan. Toisena vaihtoehtona on, että metsien omistaja (perittävä) perustaa yhteismetsän aluksi yksin, minkä jälkeen hän luovuttaa perillisille ennakkoperintönä osuuksia yhteismetsään. Koska yhteismetsä on kiinteistöille yhteisesti kuuluva alue, tulee jälkimmäisen tavan yhteydessä perustaa myös niin sanottuja haamukiinteistöjä, jotta jokainen perillinen saisi näennäisesti oman kiinteistönsä.

2 Metsän omistaminen

Suomessa metsää omistetaan monesta eri syystä. Metsänomistukseen liittyykin monia erilaisia tavoitteita omistajan mukaan. Yksi haluaa omistaa metsää virkistyskäytössä, toinen suojelumielessä, kolmas haluaa metsästää ja osa omistajista haluaa metsästään taloudellista tuottoa. Oli tavoitteena mikä tahansa edellä mainituista, on metsästä pidettävä huolta ja tiedettävä, kuinka metsä on järkevä omistaa. (Stora Enso 2014.)

Tavallisesti metsää omistetaan yksin tai yhdessä puolison kanssa. Tavanomaisimpiin metsänomistusmuotoihin kuuluu myös metsän omistajan kuoleman jälkeen syntynyt jakamaton kuolinpesä. Yhtymästä on kyse, kun metsää omistetaan yhdessä lasten, sisarusten tai muiden henkilöiden kanssa. Lisäksi metsänomistamismuotoja voivat olla myös osuuskunta, yhtiö, säätiö tai yhteismetsä. (Jauhiainen 2014, 18.) Seuraavassa selvitän metsänomistusta Suomessa sekä suosituimpia metsänomistusmuotoja.

2.1 Metsälaki

Metsälaki (12.12.1996/1093) velvoittaa metsäomaisuuden hoidosta seuraavaa: *tarkoituksena on edistää metsien taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää hoitoa ja käyttöä siten, että metsät antavat kestävästi hyvän tuoton samalla, kun niiden biologinen monimuotoisuus säilytetään.*

Metsälainsäädäntö on vahvin poliittinen vaikuttaja kestävä metsätalouden turvaamisessa. Metsälaissa säädetään metsien käytön rajoista ja edellytyksistä. (Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto 2014 a) Uudistunut metsälaki on tullut voimaan 1.1.2014. Uudistetussa laissa metsänomistajalla on entistä suurempi vapaus metsäomaisuutensa hoidossa. Metsälain periaatteena on turvata entistä paremmin metsiemme monimuotoisuus. Uuden metsälain tärkeimpänä tavoitteena onkin motivoida metsänomistajat hoitamaan aktiivisesti metsiään ja sitä kautta myös lisätä puun tarjontaa. (Maa- ja metsätalousministeriö 2014.)

Edeltäneessä, vuonna 1997 voimaan tullessa metsälaissa metsiä on tarkasteltu yhteiskunnan saaman hyödyn näkökulmasta. Uudessa metsälaissa lähdeetään liikkeelle metsänomistajan tavoitteista - puuntuotannosta tai mustikan kasvatuksesta. (Forest 2013 b)

2.2 Metsänomistajat Suomessa

Suomessa metsänomistajia on lähes 14 % kansasta ja yksityiset henkilöt omistavat 60 % Suomen tuottavasta metsämaasta. Yksityisten kansalaisten omistamat metsät siirtyvät sukupolvelta toiselle esimerkiksi perintönä, siksi Suomessa voidaan puhua perhemetsätaloudesta. Noin puolet Suomen metsistä siirtyy omistajilleen perintönä. (Forest 2013 a) Muista metsänomistajista suurin omistaja on Suomen valtio, joka omistaa metsää noin 4 miljoonaa hehtaaria. Lisäksi metsää omistavat seurakunnat, kunnat, osakeyhtiöt ja yhteismetsät. (Metsänhoitoyhdistys 2014a.)

Nykyään on vaikea määritellä perinteistä metsänomistajaa. Ennen perinteinen metsänomistaja oli maalla asuva, vähän koulutettu maanviljelijämies. Nykyisin metsänomistaja asuu kaupungissa ja saa toimeentulonsa muualta kuin maa- ja metsätaloudesta. Omistajarakennetta ovat viime aikoina muokanneet eniten väestön ikääntyminen ja kaupungistuminen. Vaikka runsaat 40 % metsänomistajista asuu omalla tilallaan, metsien ympäröimänä, todellisuutta on, että se

joukko metsänomistajista, joka asuu kaupungissa, tulee kasvamaan väistämättä. (Forest. 2012)

Tyypillisesti suomalaiset metsätilat ovat pieniä – yli kahden hehtaarin metsätiloja on noin 350 000 ja niiden koko on keskimäärin 30,1 hehtaaria. Yli sadan hehtaarin metsätiloja on vain noin 5 %. Metsätilalla onkin usein monta omistajaa, jonka takia metsänomistajien määrä on noin kaksinkertainen metsätilojen määrään verrattuna. (Forest 2013 a)

2.3 Metsänomistusmuodot

Joka viides suomalainen on metsänomistaja. Suomalaisen metsälön keskikoko on noin 30 hehtaaria. Suomessa kolme neljäsosaa metsistä on perheomistuksessa ja neljännes yhteisomistuksessa. Metsätila on kiinteää omaisuutta, jonka omistumahdollisuuksia on monia. Metsää voi omistaa yksin, puolison kanssa, perikunnan osakkaana, yhtymämuotoisesti tai yhteismetsän osakkaana. (Suomen metsäkeskus 2014 a)

Metsätilan omistusmuotoa on syytä harkita tarkkaan omistuksen siirtämisen yhteydessä. Yksinomistus tai perheomistus on yleensä riidattomin ja tehokkain metsänomistustapa. Jos tilanomistus tulee kuitenkin olemaan useamman omistajan käsissä, kannattavimmat omistusmuodot ovat metsäyhtymä tai yhteismetsä. (Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto 2014 b)

2.3.1 Kuolinpesä

Kuolinpesä syntyy, kun metsänomistaja kuolee. Kuolinpesässä metsätaloutta voidaan harjoittaa siihen asti, kunnes pesä puretaan tai metsät myydään. Verotuksellisesti kuolinpesä on erillinen verotusyksikkö. Tulot maksetaan kuolinpesälle, joka maksaa mahdolliset verot. Tappio tai alijäämä syntyy kuolinpesälle, eikä sitä voi siirtää osakkaiden verotukseen. Kaikki metsänhoidosta aiheutuneet kulut kirjataan kuolinpesän veroilmoitukseen. Tulos voidaan jakaa osakkaille omistusosuuksien suhteessa verottomasti, koska kuolinpesä on maksanut kaikki mahdolliset verot. (Jauhiainen 2014, 20.) Metsänomistusmuodoista kuolinpesä on kaikista passiivisin ja sen takia kannattamattomin. (Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto 2012) Ensin perinnönjaossa muodostuu kuolinpesä,

jonka osakkaina ovat perilliset, avio-oikeuden kautta leski sekä muut testamentinsaajat. Koska kuolinpesää koskevat päätökset tulee tehdä yksimielisesti, on tämä omistusmuodoista hankalin ja tässä omistusmuodossa kannattaakin valtuuttaa metsäkiinteistön asioiden hoitajaksi esimerkiksi yksi osakkaista tai ulkopuolinen toimija. (Suomen metsäkeskus 2013) Perikunta on metsäyhtymästä poiketen erillisverotettava (OP-Pohjola 2014) ja onkin kannattava vain silloin, kun perikuntaan kuuluu esimerkiksi opiskelija tai jos maatilalla on merkittävää MVL- tuloa. (Vierimaa 2010) Kuolinpesä ei kuitenkaan ole metsänomistusmuotona aivan mahdoton. Suomesta löytyy monta kuolinpesää, joissa metsäasiat on hoidettu yhteisten sopimusten mukaisesti. (Jauhiainen 2013, 9.)

2.3.2 Metsäyhtymä

Metsäyhtymän omistavat useat henkilöt yhdessä (OP- Pohjola 2014). Yhtymän osakkaina voivat olla vanhempien lisäksi lapset ja/tai muita henkilöitä. Yhtymä voi syntyä esimerkiksi silloin, kun vanhemmat lahjoittavat lapsilleen osan metsätilasta tai metsästyskaverit ostavat yhteisen metsäpalstan. Myös kuolinpesä voidaan muuttaa yhtymäksi määräosaisella jaolla. (Jauhiainen 2014, 19.)

Yhtymien päätöksenteon on oltava yksimielistä. Tällöin yhteishallintasopimus tai valtakirja helpottaa päätöksentekoa. Metsäyhtymää verotetaan omana laskentayksikkönä, ja siitä on toimitettava omalla lomakkeella yhtymäselvitys metsäveoroilmoituksen yhteydessä. Lisäksi metsäyhtymästä on helpompi myydä määräala tontiksi tai muodostaa siitä itsenäinen metsäkiinteistö. Metsäyhtymässä kaupantekoon ei tarvita yhteistä päätöstä, niin kuin kuolinpesässä, ja tämän vuoksi kuolinpesä kannattaakin muuttaa metsäyhtymäksi. Yhtymässä tulos jaetaan osakkaiden kesken omistusosuuksien suhteessa, tämän takia yhtymä on verotuksessa vain laskentayksikkö. (Suomen metsäkeskus 2014 a)

2.3.3 Yhtiö, osuuskunta tai säätiö

Metsää on myös mahdollista omistaa yhtiömuotoisesti. Mikään yhtiömuoto ei kuitenkaan tarjoa metsäomaisuuden hallintaan erityisiä veroetuuksia. Yrittäjämäiseen metsätalouteen avoin tai kommandiittiyhtiö voivat olla sopivia. Näillä ei kuitenkaan ole menovaraus- tai metsävähennysoikeutta eikä hankintatyön osittaista verovapautta. Osakeyhtiössä tuloveroprosentti eli yhteisöverokanta on

vuoden 2014 alusta alkaen 20 prosenttia aiemman 24,5 prosentin sijaan. (Jauhiainen 2014, 21.)

Osuuskuntamuotoinen metsänomistaminen soveltuu parhaiten virkistys- ja metsäpalveluihin keskittyvän metsäkokonaisuuden omistusmuodoksi. Suomessa ei kuitenkaan tiettävästi ole osuuskuntia, jotka harjoittaisivat päätoimisesti metsätaloutta. (Jauhiainen 2014, 21.)

Metsää voi omistaa myös säätiömuotoisesti. Se sopii metsäomaisuuden hallintaan, kun säätiöllä on tietty yhteiskunnallinen tarkoitus, esimerkiksi luonnonsuojelu. Suomessa säätiöiden metsäomaisuus on noin 50 000 hehtaaria. (Jauhiainen 2014, 21.)

2.3.4 Yhteismetsä

Täysin erillisenä verovelvollisena toimii yhteismetsä ja se myös maksaa tuloistaan verot. Tämän vuoksi osakkaille jaettavat osuudet ovat verottomia. (Jauhiainen 2014, 20.) Yhteismetsän toimintaa sääntelee yhteismetsälaki. Yhteismetsien ansiosta metsätilarakenteen pirstaloituminen hidastuu tehokkaasti. (Suomen metsäkeskus 2014.) Yhteismetsään liittyy toiminnallisia ja veroetuja, mutta sen hallinnoiminen on tietyiltä osin työläämpää kuin muiden metsänomistusmuotojen. (Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto 2012.)

Pähkinänkuoressa yhteismetsä on kiinteistöille kuuluva alue, jota on tarkoitus käyttää kestävänsä metsätalouden harjoittamiseen. Verotuksellisesti yhteismetsä on edullisin metsänomistusmuoto. (Suomen metsäkeskus 2014) Yhteismetsäosuudet vaihtavat omistajaa joko myynnin, lahjoituksen tai perinnön mukana. (Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto 2012) Yhteismetsä on järkevä metsänomistusmuoto, jos metsää on kohtalaisen paljon ja sitä hallinnoi laaja suku. (Jauhiainen 2014, 20) Tähän metsänomistusmuotoon paneudutaan tarkemmin tässä opinnäytetyössä.

2.4 Metsäomaisuuden sukupolvenvaihdos

Tällä hetkellä suurin osa metsänomistajista on yli 60-vuotiaita. Tämä luku tulee vääjäämättä nousemaan, mikäli metsäomaisuuden sukupolvenvaihdoksia ei tehdä ajoissa. Sukupolvenvaihdokseen kannattaakin varata tarpeeksi aikaa,

jotta tiedot ja taidot saadaan siirrettyä seuraavalle sukupolvelle. On tärkeää ottaa selvää metsäomaisuuden sukupolvenvaihdoksesta ja siitä, kuinka se olisi syytä tehdä. Päätöksenteossa tulee miettiä, mitä itse haluaa, mutta myös seuraavan sukupolven halukkuutta sekä toiveita. Kuten olen jo aiemmin maininnut, meidän perheemme haluaa, että metsämme säilyvät yhtenä eheänä kokonaisuutena ja sukumme omistuksessa. Meille on tärkeää, että metsien hoito tulevaisuudessa on helppoa ja metsäosuuksien luovuttaminen tuleville sukupolville vaivatonta.

Hallittu sukupolvenvaihdos

Noin puolet metsäomaisuudesta on siirtynyt omistajilleen perintönä ja 40 % on sukulaiskaupoilla siirtyneitä. Vain noin 15 % tiloista on vaihtanut omistajaa vapailla markkinoilla. Tämän voi yksinkertaisesti summata niin, että valtaosa suomalaisten metsänomistuksesta on peräisin omasta suvusta. (Havia & Kiviniemi 2011, 11.)

Metsätilan sukupolvenvaihdoksessa on kyse huomattavasta omaisuuserästä. Jotta omaisuuden arvo säilyy, kannattaa sukupolvenvaihdosta suunnitella ajoissa, ennen perinnönjakoa. Suurimpana tekijänä sukupolvenvaihdoksissa on verotus. Sukupolvenvaihdoksissa kannattaa ottaa avuksi asioihin perehtynyt asiantuntija. Verolainsäädäntö tarjoaakin sukupolvenvaihdoksissa useita verosuunnittelumahdollisuuksia, joilla pystytään vaikuttamaan sekä luopujan että vastaanottajan verotukseen. (Hyvönen 2014, 16.)

Verosuunnittelu kuuluu sukupolvenvaihdokseen, mutta sen tärkeys riippuu olosuhteista sekä päätöksentekijöiden arvostuksesta. Kaikissa tapauksissa on kuitenkin syytä arvioida sukupolvenvaihdoksen veroseuraamukset ja suunnitella niiden rahoituslähteet ajoissa. Tavoitteena olisi, ettei sukupolvenvaihdoksesta koidu tietämättömyyden takia tavanomaista korkeampia veroja. (Havia & Kiviniemi 2011, 13)

Kun me perustamme omaa yhteismetsää, olemme ottaneet selvää kuinka kannattaa aloittaa ja miten selviämme pienimmillä mahdollisilla veroseuraamuksilla. Meille on myös tärkeää, että metsämme omistajuspohja sekä –suhteet ovat selvillä ajoissa, jotta metsäomaisuus ei riitaannuttaisi meitä sisaruksia.

2.5 Vaihtoehtoja sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseen.

Sukupolvenvaihdoksen voi elinaikanaan toteuttaa monella tapaa. Vaihtoehtoja löytyy lahjasta lahjaluonteiseen kauppaan tai kauppaan. Asiantuntijoiden mukaan yhteismetsä on yksi varteenotettavimmista vaihtoehtoista. Perheiden tapaan tehdä sukupolvenvaihdos vaikuttaa niin tunnesyyt kuin tiedonpuute eri vaihtoehtoista. (Hyvönen 2014, 17.) Seuraavassa olen listannut vaihtoehtoja, joiden avulla sukupolvenvaihdos yleisimmin tehdään.

2.5.1 Kauppa

Kun tilalla on paljon hakkuukypsää puustoa, on metsätilan luovutus perillisille kaupalla paras vaihtoehto. Myyjän ei tarvitse maksaa kaupasta luovutusvoittoveroa, koska lähisukulaisten väliset kaupat ovat sukupolvenvaihdossäännösten mukaan vapaita luovutusvoittoverosta silloin, kun myyjä on omistanut tilan yli kymmenen vuotta. Luovutusvoittovero tulee maksuun vain, jos jatkaja myy tilan viiden vuoden sisällä. (Hyvönen 2014, 17.)

Sukupolvenvaihdoskaupoissa tilan hinta voidaan sopia vapailla markkinoilla maksettavaa käypää hintaa alemmaksi. Kun hinta on yli 75 % käyvästä hinnasta, ei maksettavaksi tule lahjaveroa. Kun hinta on alempi, on kysymyksessä lahjaluonteinen kauppa. Ostajalla ei tarvitse olla säästöjä kaupan rahoittamiseksi, osan kaupasta voi rahoittaa myymällä tilalta puuta. (Hyvönen 2014, 17.)

Osan kauppahinnasta voi rahoittaa pankkilainalla, jolloin lainan vakuutena toimii metsätila. Metsäkaupasta ostaja maksaa varainsiirtoveron, joka on neljä prosenttia kauppahinnasta. (Hyvönen 2014, 17.)

2.5.2 Lahja

Lahjoitus on toinen vaihtoehto luovuttaa metsätila perilliselle omistajan elinaikana. Lahjoitus sopii parhaiten tilanteisiin, joissa tilan metsät ovat pääasiassa taimikoita tai nuoria kasvatusmetsiä, joista ei ole odotettavissa tuloja lähivuosina. Alle 4 000 euron arvoinen lahja on vapaa lahjaverosta. Jos puoliset omistavat tilan yhdessä, voi verovapaan osuuden kertoa kahdella eli kumpikin puoliso voi antaa alle 4 000 euroa verovapaasti. (Hyvönen 2014, 17.)

Lahjoitusta varten on tiedettävä ja selvitettävä tilan käypä arvo. Luotettavammin se onnistuu teettämällä tilasta tila-arvio. Arvon selvitystä ei kuitenkaan tarvita vähäisistä, alle 15 hehtaarin metsäalueista. (Hyvönen 2014, 17) Jos lahjan antaa ennakkoperintönä, pienentää tämä saajansa lakiosuutta. Annetut lahjat otetaan huomioon rintaperillisten lakiosia laskettaessa. (Tampereen työväenopisto 2005 b.)

2.5.3 Testamentti

Testamentilla on mahdollista ohjata metsät perikuntien haltuun sekä estää metsien pirstoutumista. Parhaiten tilan toimintaedellytykset säilyvät, kun tila testamentataan yhdelle perilliselle. Koska tasapuolinen kohtelu perillisille on taattava, tulee testamentissa ottaa huomioon kaikkien perillisten oikeudet. (Hyvönen 2014, 18.)

Verotuksellisesti perinnöt ovat edullisemmassa asemassa kuin lahjat, sillä alle 20 000 euron perinnöstä ei mene veroa. Mahdollisten perijöiden avioerotilanteita varten testamentissa voidaan rajata pois perijän aviopuolison avio-oikeus perintönä tulevaan omaisuuteen. Näin voidaan varmistaa tilan säilyminen suvussa. (Hyvönen 2014, 18.)

2.5.4 Yhteisomistukseen vai yhden omistukseen?

Kun metsätilaa luovutetaan perillisille, on pohdittava tulevia omistussuhteita. Tilan siirtyessä perintönä se kuuluu automaattisesti kuolinpesään, jossa tila on osakkaiden yhteisomistuksessa. Tila voidaan kuitenkin luovuttaa jo elinaikana useammalle omistajalle. Jos jokaisella perillisellä on samat, yhteiset näkemykset tilan hoidosta, voi yhdessä omistettujen tilojen hoito toimia hyvinkin. (Hyvönen 2014, 18.)

Kun jo tästä seuraava sukupolvi siirtyy omistajiksi voi ristiriitoja tulla lisää ja omistaminen yhdessä vaikeutua. Jos perillisten joukosta löytyy henkilö, joka on kiinnostunut metsänhoidosta, kannattaa tila yleensä luovuttaa tälle henkilölle. Näin saadaan paremmin turvattua metsänhoito sekä kannattava metsätalous. (Hyvönen 2014, 18.)

2.5.5 Vaihtoehtona yhteismetsä

Metsätilan sukupolvenvaihdoksessa voidaan perustaa myös yhteismetsä. Kuolinpesästä sekä yhtymästä poiketen yhteismetsässä ei ole yksimielisyysvaatimusta, vaan päätökset tehdään enemmistöperiaatteella. Veroa yhteismetsä maksaa puun myyntitulosta 28 %, mikä on vähemmän kuin puun myyntitulosta maksettava pääomaveron. (Hyvönen 2014, 18.)

Jos metsätilan sukupolvenvaihdos tehdään kaupalla, kannattaa kauppa tehdä ennen yhteismetsän perustamista. Tällöin kaupassa syntyvä metsävähennys siirtyy perustettavan yhteismetsän käyttöön. Verovapaan sukulaistuovutuksen edellytyksien täytyessä luopuja saa kauppahinnan verottomana itselleen. Lahjalla tapahtuvassa sukupolvenvaihdoksessa luopuja voi perustaa itse yhteismetsän ja siirtää lahjalla yhteismetsäosuuksia perillisilleen. (Hyvönen 2014, 18.)

3 Yhteismetsä

Tässä kappaleessa tutkin tarkemmin yhteismetsää, mikä se on ja miten sellainen perustetaan. Kappaleessa käsitellään myös yhteismetsän tärkeimmät toiminnan periaatteet ja se, kuinka toiminta tulee järjestää.

3.1 Yhteismetsälaki

Yhteismetsien käyttöä ja hallintoa sääntelee yhteismetsälaki (14.02.2003/109). Laissa yhteismetsällä *tarkoitetaan kiinteistöille yhteisesti kuuluvaa aluetta, joka on tarkoitettu käytettäväksi kestävän metsätalouden harjoittamiseen sen osakkaiden hyväksi.*

Yhteismetsälain mukaan yhteismetsän aluetta tulee käyttää ensisijaisesti metsätalouden harjoittamiseen. Aluetta voidaan käyttää myös muuhun tarkoitukseen, mikäli se on taloudellisesti tai muutoin tarkoituksen mukaista. Muulla käytöllä tarkoitetaan esimerkiksi soranottoa tai lomatonttien vuokrausta.

Yhteismetsälaissa säädetään asiat yhteismetsän perustamisesta aina sen toimintaan. Yhteismetsän toiminta on laissa tarkkaan määrätty. Siinä määrätään esimerkiksi, kuinka taloushallinto tulee järjestää tai mitkä ovat kunkin toimielimen pääasialliset tehtävät. Laki antaa myös mahdollisuuden toimia toisin, mikäli

yhteismetsä on omistuskooltaan pieni. Yhteismetsässä ja sen toiminnassa on kuitenkin otettava huomioon laki ja sen antamat säännökset.

3.2 Mikä on yhteismetsä?

Yhteismetsä on kiinteistöille yhteisesti kuuluva alue, jonka tarkoituksena on harjoittaa kestävää metsätaloutta osakkaidensa hyväksi. Yhteismetsiä on perustettu jo 1800-luvun lopulta lähinnä viranomaisten toimesta lisämaiden muodostamisen, uusjakojen, asutustoiminnan ja tilusjärjestelyjen yhteydessä. Vuoden 2003 jälkeen yhteismetsien perustaminen metsänomistajien keskinäisillä sopimuksilla yleistyi, kun metsälain uudistuksessa laadittiin perustamista selventäviä uudistuksia. (Havia 2012, 7.) Vaikka yhteismetsän päätarkoituksena on olla alue, jota käytetään kestävän metsätalouden harjoittamiseen, voidaan aluetta käyttää myös muuhun toimintaan, jos se on taloudellisesti tai muulla tavoin tarkoituksenmukaista. (Matilainen 2013.)

Tällä hetkellä Suomessa on noin 300 yhteismetsää ja niillä on osakkaita 20 000. Yksityismetsien pinta-alasta noin 4,5 % eli noin 560 000 hehtaaria on yhteismetsiä. Näiden yhteismetsien koko vaihtelee 20 hehtaarin ja 90 000 hehtaarin välillä. Suurimmat yhteismetsät sijaitsevat Pohjois-Suomessa. (Matilainen 2013.)

Yhteismetsän vahvuuksina pidetään sen omistamisen vaivattomuutta sekä sitä, että yhteismetsän perustaminen ja siihen liittyminen on edullista. Myös metsien hoito sekä tasainen ja jatkuva tuotto ovat yhteismetsän vahvuuksiin luettavia asioita. Yhteismetsän avulla Suomen metsät eivät pirstaloitu sukupolvenvaihdoksissa, vaan metsät säilyvät eheänä kokonaisuutena saman perheen omistuksessa vuosikymmenten läpi. Lisäksi yhteismetsän demokraattinen hallintomalli kuuluu vahvuuksiin. Yhteismetsä on myös helppo ja kohtuullisen turvallinen sijoitusmahdollisuus niin sellaiselle, joka haluaa ulkopuolisena sijoittaa metsään kuin myös yhteismetsän perustajille. Lisäksi yhteismetsän tuloverotus on alhaisempaa kuin muissa metsänomistusmuodoissa. (Matilainen 2013)

Tietysti yhteismetsästä löytyy myös heikkouksia. Yhteismetsästä ei ole yleensä saatavissa hetkellisesti suurta tuloa. Lisäksi hallintokustannukset sekä hallintomalli ovat haasteellisia. Hallintomallin ymmärtäminen voi vaatia hieman opette-

lua, mutta kuka tahansa voi sen oppia. Yhteismetsään liittyessään (varsinkin yleiseen) osakkaat menettävät erityisesti oikeuden omaan metsään. Osakkaan oma äänivalta riippuu oman osuuden suuruudesta, ja kun yhteismetsäosuuksia myydään, kaupasta ei synny metsävähennysoikeutta. (Matilainen 2013)

Erityislaatuisen omistusmuodon yhteismetsästä tekee sen kiinteistöoikeudellinen luonne. Tämän omistusmuodon ymmärtäminen auttaa ymmärtämään yhteismetsän toimintaa. (Havia 2012, 7.)

Yhteismetsän osakkaina toimivat osakskiinteistöjen osakkaat, jotka muodostavat yhteismetsän osakaskunnan (Havia 2012, 7). Osakaskunta on täten myös erillinen oikeushenkilö. Yhteismetsän osakkaina voivat olla yksityishenkilöt, kuolinpesät, yhtymät ja yhteisöt. (Suomen metsäkeskus 2014 b)

Yhteismetsälaki (109/2003) sääntelee yhteismetsän käyttöä ja hallintoa. Yhteismetsään liittyvistä kiinteistötoimituksista ja yhteisistä alueista säädetään kiinteistönmuodostamislaisissa (554/1995) sekä metsän hoitoon ja käyttöön liittyvissä asioissa määrätään metsälaisissa (1093/1996). (Havia 2012, 7.)

3.3 Yhteismetsän perustaminen

Perustamisen vaiheet

Yhteismetsän perustamiseen voidaan lukea kuuluvan yhdeksän erillistä vaihetta. Vaiheet voidaan jakaa neljään eri kategoriaan sen mukaan, onko kyse ideoinnista, suunnittelusta, toteutuksesta vai toiminnasta.

Idea yhteismetsästä

- 1) Aivan ensimmäiseksi metsänomistajalla syntyy ajatus yhteismetsän perustamisesta.
- 2) Metsänomistaja kypsyttää ajatusta sekä etsii neuvoja ja muiden kokemuksia. Tässä vaiheessa auttavat Suomen metsäkeskus, maanmittauslaitos ja jo perustetut yhteismetsät ja niiden osakkaat.

Yhteismetsän suunnittelu

- 3) Ideointi vaiheenjälkeen alkavat neuvottelut maanomistajien kesken, jos useampi henkilö on perustamassa yhteismetsää.
- 4) Metsänomistajat laativat perustamissopimuksen.
- 5) Valmistellaan yhteismetsän ohjesääntö.

Yhteismetsän toteutus

- 6) Pidetään metsänomistajien kesken yhteismetsän muodostamistoimitus.

Yhteismetsän toiminnan aloittaminen

- 7) Pidetään osakaskunnan ensimmäinen kokous
- 8) Vahvistetaan ohjesääntö ja tehdään ilmoitus yhteismetsärekisteriin.
- 9) Toiminta on valmis käynnistymään.

(Tuppurainen 2013.)

Metsänomistajan suunnitellessa metsäomaisuutensa sukupolvenvaihdosta, on pohdittava tarkkaan eri vaihtoehtoja. Yhtä ainoaa, jokaiselle sopivaa vaihtoehtoa ei ole olemassa. Sukupolvenvaihdoksen yhteydessä keskustelu perillisten kanssa on oleellista. Olisi tärkeää, että jokaisen mielipide tulisi kuulluksi ja metsäomaisuus tulisi myöhemmin hoidettua tuottavasti.

Kun metsäomaisuudellemme on ryhdytty miettimään tulevaisuuden omistajavaihtoehtoja, on jouduttu puntaroimaan, mikä olisi kannattavin sekä paras ratkaisu kaikista mahdollisista. Yhteismetsään päätymiseen on vaikuttanut erityisesti se, että me tulevaisuuden metsänomistajat elämme omaa elämäämme kaupungeissa, jopa toisella puolella maapalloa. Pidämme myös tärkeänä sitä, että metsäomaisuutta ei pilkottaisi kolmeen osaan niin, että kaikki saisivat omansa. Haluamme kaikki tulevaisuudessa samota samoja metsiä, joita isämme aikanaan kulki ja pitää metsäomaisuutemme tuottavana vielä monien vuosikymmenten ajan. Haluamme myös, ettei metsäomaisuus aiheuttaisi meille perillisille turhaa riitaa tai metsämme jäisivät hoitamatta, mikäli omistusmuoto osoittautuisi epäsopivaksi.

Kun päätös yhteismetsän perustamisesta oli tehty, päätettiin, että asiasta ryhdyttäisiin ottamaan enemmän selvää. Sovittiin, että minä hoitaisin asian, koska minulta puuttui tuolloin vielä opinnäytetyönaihe. Olemme olleet yhteydessä niin Suomen metsäkeskukseen kuin maanmittauslaitokseen sekä muihin metsäalan asiantuntijoihin ja saaneet heiltä merkittävää apua ja tietoa yhteismetsästä ja sen perustamisesta.

Koko perustamisprosessin ajan mukana ovat Suomen metsäkeskus ja maanmittaustoimisto. Maanmittaustoimisto hoitaa kiinteistöoikeudellisesti yhteismetsän perustamisen. Maanmittaustoimiston kanssa määritellään kiinteistöt, jotka kuuluvat yhteismetsän alueeseen. Jos maanmittaustoimisto joutuu tekemään rajakäyntejä tai lohkomaa ylimääräisiä kiinteistöjä peritään toimituksista maksu. Muutoin yhteismetsän perustamisessa toimituskustannukset maksetaan valtion varoista. Lohkomista tarvitaan usein silloin, jos yhteismetsästä halutaan jättää pois esimerkiksi rantatontteja.

Metsäkeskuksen roolina on auttaa yhteismetsän perustajia alusta alkaen kaikissa mieleen tulevissa kysymyksissä. Erityisesti metsäkeskusta tarvitaan silloin, kun perustamissopimuksen allekirjoittamisen jälkeen laaditaan yhteismetsälle ohjesäännön ehdotus. Perustamissopimukseen, ohjesääntöön ja sen laadintaan sekä yhteismetsän toimintaan olen paneutunut tarkemmin seuraavissa luvuissa.

3.4 Perustamisen edellytykset ja perustamissopimus

Käytännössä yksikin metsänomistaja voi perustaa yhteismetsän, mutta yhteismetsällä on oltava vähintään kaksi osakaskiinteistöä (Havia 2012, 10). Lohkotessa tai halottaessa kiinteistöä omistajan hakemuksesta omistaja voi pyytää kiinteistön alueen tai sen osan muodostamista yhteismetsäksi. Yhteismetsäosuudet osoitetaan tällöin jakotoimituksessa kiinteistöille. Tämä ratkaisu voi tulevaisuudessa helpottaa sukupolvenvaihdosta tai perinnönjaon toteuttamista. (Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio 2014 a)

Virallisesti yhteismetsä perustetaan metsänomistajien keskinäisellä sopimuksella. Sopimuksen perusteella haetaan maanmittaustoimistosta yhteismetsän perustamista. (Havia 2012, 14.)

3.5 Ohjesääntö

Ohjesääntö on laadittava ja hyväksyttävä osakaskunnan toimintaa varten. Ohjesäännössä annetaan tarkemmat määräykset toiminnan järjestämisestä. Ohjesäännöstä ja sen laatimisesta annetaan ohjeet yhteismetsälain 6 §:ssä. Ohjesäännön on oltava lain määräämä ja sitä on noudatettava yhteismetsän toiminnassa. Jos ohjesääntö on jostakin syystä ristiriidassa yhteismetsälain kanssa, tulee noudatettavaksi yhteismetsälaki. Ohjesäännöllä pyritään takaamaan se, ettei osakkaiden yhdenvertaisuutta loukata. (Havia 2012, 15.)

Se, mitä ohjesäännössä on vähintään oltava, säädetään yhteismetsälain 16 §:ssä. Yhteismetsän osakaskunnan koon mukaan, ohjesäännössä määrätään yhteismetsälle joko hoitokunta tai toimitsija tai molemmat. Osakaskunta voi ohjesäännössään linjata muitakin kuin lain edellyttämiä toiminnan periaatteita. Tällaisia ovat esimerkiksi metsästys- ja kalastusoikeudet, rakennusoikeudet tai kotitarvepuun otto-oikeudet. Lisäksi ohjesääntöön tulee kirjata erikseen myytävien osuuksien etuosto-oikeuden käyttäminen sekä luovutettavien osuuksien minimikoko. (Havia 2012, 16)

Yhteismetsän toiminnan kannalta ohjesääntö on sen tärkein ja keskeisin asiakirja (Havia 2012, 36). Suomen kaikkien yhteismetsien ohjesäännöt on rekisteröity Suomen metsäkeskuksen ylläpitämään yhteismetsärekisteriin. Tämä rekisteri on julkinen ja ohjesääntöjä voi pyytää nähtäväksi sekä niistä saa jäljennöksiä maksua vastaan. (Havia 2012, 16)

Ohjesäännön laatiminen olisi hyvä aloittaa jo perustamisesta neuvoteltaessa, koska sen luonnos on liitettävä perustamissopimukseen. Luonnokseen voi tehdä muutoksia vielä muodostamistoimituksessa, osakaskunnan ensimmäisessä kokouksessa sekä tarvittaessa myöhemmissäkin kokouksissa. Olisi kuitenkin tarkoituksenmukaista, että ohjesääntö saataisiin hyväksytyä mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, jotta toiminta voitaisiin käynnistää mahdollisimman tehokkaasti. Osakaskunnan hyväksymisen jälkeen ohjesääntö tulee viipymättä toimittaa Suomen metsäkeskuksen vahvistettavaksi. Suomen metsäkeskuksen on vahvistettava ohjesääntö, jottei se ole lainvastainen tai loukkaa osakkaiden yhdenvertaisuutta. (Havia 2012, 16)

Ohjesääntöä voi myös muuttaa, joskus sitä täytyy jopa muuttaa lain muuttuessa. Ohjesäännön muuttamiselle tarvitaan osakaskunnan hyväksyntä. Muuttamispäätöstä on tuettava kaksi kolmasosaa äänestykseen osaa ottaneiden äänistä. Myös ohjesäännön muutos on välittömästi toimitettava metsäkeskukselle vahvistettavaksi. Jos ohjesääntöä joudutaan muuttamaan lainmuutoksen takia, saa yhteismetsien yhdistyksistä suosituksia lakimuutoksen vaatimukset täyttävästä ohjesäännön tekstistä. (Havia 2012, 37)

3.6 Ohjesäännön merkitys toimintaan

Yhteismetsän toiminnan kannalta ohjesääntö on keskeisin asiakirja. Ohjesäännössä osakaskunta on linjannut toimintansa periaatteet. Ohjesääntö ei saa myöskään loukata osakkaiden yhdenvertaisuutta, lisäksi ohjesäännön on oltava yhteismetsälain määräysten mukaisia. Ohjesääntöön on tärkeintä merkata metsätalouden ja muun toiminnan harjoittamista koskevat määräykset niin selkeästi, että määräykset toteuttavat osakaskunnan asettamia metsien käytön ja muun toiminnan tavoitteita. (Havia 2012, 36) Ohjesäännön on siis oltava niin tarkka, että kuka tahansa osakas ymmärtää yhteismetsän toiminnan periaatteet, tavoitteet sekä säännöt.

Ohjesääntöä voidaan muuttaa vain osakaskunnan kokouksen päätöksellä. Ohjesäännön muuttaminen on pätevä vain, jos kaksi kolmasosaa äänestykseen osaa ottaneiden äänistä puoltaa sitä. Ohjesäännön muutos tulee toimittaa välittömästi Suomen metsäkeskukselle vahvistettavaksi. (Havia 2012, 37)

3.7 Toimielimet ja toimivalta

Yhteismetsän osakaskunnan kokous on sen korkein päättävä elin. Osakkaat yhteismetsässä muodostavat yhteismetsän osakaskunnan. Sen tehtävänä on järjestää yhteismetsän toiminta ohjesäännön mukaisesti. Osakaskunta on yksityisoikeudellinen henkilö, se voi saada nimiinsä oikeuksia ja tehdä sitoumuksia tehtäviensä toteuttamiseksi. Osakkaat eivät ole henkilökohtaisessa vastuussa osakaskunnan velvoitteista. (Havia 2012, 20)

Osakaskiinteistöllä voi kuitenkin olla enemmän kuin yksi omistaja. Jos näin on, yhteisomistajilla on yhteismetsässä osakkaan asema vain yhteisesti, ei jokaisella erikseen. (Havia 2012, 20)

Sekä osakaskunnan kokous, hoitokunta että toimitsija käyttävät osakaskunnan päätösvaltaa. Lisäksi yhteismetsän palveluksessa voi olla myös toimihenkilöitä, jotka saavat oikeuden toimia osakaskunnan puolesta toimenkuvaansa kuuluvissa asioissa. Päätökset osakaskunta sekä hoitokunta tekevät omissa kokouksissaan. Jos osakkaat ovat yksimielisiä, voidaan osakaskunnan kokoukselle kuuluvasta asiasta kuitenkin päättää pitämättä kokousta. Tämä menettely tulee kyseeseen lähinnä silloin, kun osakasmäärä yhteismetsässä on pieni. (Havia 2012, 20)

Yhteismetsälain 8 §:ssä säädetään asiat, jotka käsitellään osakaskunnan kokouksessa. Näitä asioita ovat muun muassa ohjesäännön hyväksyminen, hoitokunnan puheenjohtajan sekä muiden jäsenten ja tilintarkastajien palkkioiden suuruus, osakaskunnan toimintasuunnitelma ja talousarvio, ylijäämän käyttäminen. Luettelo osakaskunnan kokouksen päättämistä asioista on laissa tyhjentävä, sen vuoksi kokous ei voi ottaa päättääkseen hoitokunnalle kuuluvia asioita. (Havia 2012, 20 - 21)

Yhteismetsän hoitokunta vastaa yhteismetsän käytännön toiminnasta. Sillä on yhteismetsässä yleistoiimivalta. Toisin sanoen hoitokunta päättää osakaskunnan kokouksen hyväksymän metsäsuunnitelman, toimintasuunnitelman sekä talousarvion puitteissa niistä asioista, joita ei ole erikseen säädetty osakaskunnan kokouksen päätettäväksi tai siirretty ohjesäännön mukaan toimitsijan hoidettaviksi. Hoitokunnan kokoonpanosta säädetään myös yhteismetsälaisissa (22 §). Hoitokuntaan tulee kuulua vähintään kolme ja enintään viisitoista jäsentä. Jokaisella varsinaisella jäsenellä tulee olla oma henkilökohtainen varajäsen. Hoitokunnan jäseneksi voi valita henkilön, joka ei kuulu yhteismetsän osakaskuntaan. Hoitokunnan jäsenten on kuitenkin nautittava osakaskunnan luottamusta. Tarpeen tullen hoitokunnan voi myös erottaa ilman objektiivista syytä. Yhteismetsän ohjesääntö määrittelee hoitokunnan jäsenten toimikaudesta. (Havia 2012, 21)

Hoitokunnan päätehtäviin kuuluu huolehtia yhteismetsän hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä valmistella osakaskunnan kokouksessa käsiteltävät asiat ja kutsua koolle osakaskunnan kokous. Hoitokunnan tehtävänä on myös huolehtia osakaskunnan päätösten toimeenpanosta, esimerkiksi päättämällä metsäsuunnitelmassa olevista puukaupoista. (Havia 2012, 22)

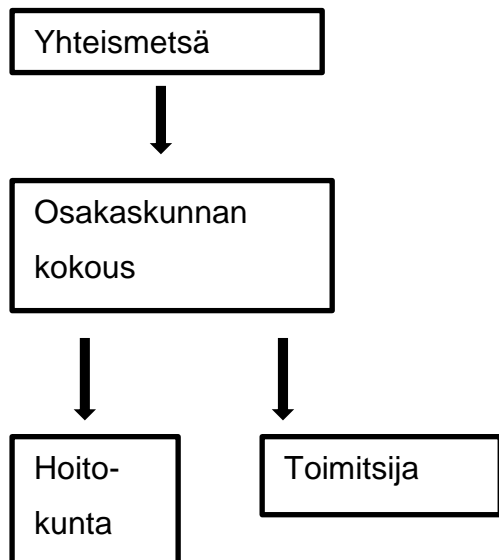
Osakaskuntaa edustaa hoitokunta, ja osakaskunnan nimenkirjoitusoikeus on hoitokunnan puheenjohtajalla yhdessä jonkun toisen hoitokunnan jäsenen kanssa. Hoitokunta voi myös antaa nimenkirjoitusoikeuden pelkästään yhdelle henkilölle, joka toimivaltaan kuuluvassa asiassa voi tehdä päätöksen ja kirjoittaa osakaskunnan nimen. (Havia 2012, 22)

Ohjesääntö määrää hoitokunnan tehtävistä yksityiskohtaisemmin. Vaikka yhteismetsän osakaskunnan kokouksen ja hoitokunnan välistä vastuunjakoa ei saa muuttaa muutoin kuin yhteismetsälain määräämissä tapauksissa, voidaan ohjesäännössä kuvata hoitokunnan tehtäviä ja valtuuksia tarkemmin. Hoitokunnan päätehtäviin kuuluu yhteismetsän hallinnosta ja toiminnasta huolehtiminen, kutsuminen osakaskunta kokouksiin, osakaskunnan edustaminen, osakasluehtelon ylläpitäminen, päättäminen yhteismetsän hoitoon liittyvistä asioista sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatiminen viimeksi kuluneelta tilikaudelta. (Havia 2012, 22)

Etenkin jos yhteismetsä on osakasmäärältään pieni, voidaan ohjesäännössä määrätä, että osakaskunnalla on hoitokunnan sijasta vain yksi toimitsija. Toimitsijoita voi olla, vaikka yhteismetsällä olisikin hoitokunta. Tässä tapauksessa toimitsijoita voi olla yksi tai useampi. (Havia 2012, 23)

Jos yhteismetsässä toimitsija toimii hoitokunnan sijasta, kuuluu toimitsijalle samat tehtävät kuin hoitokunnalle ja toimitsijan asema vastaa muutoinkin hoitokunnan asemaa. Jos hoitokunnan lisäksi yhteismetsässä toimii yksi tai useampi toimitsija, voidaan osa hoitokunnan toimeenpanovallasta siirtää toimitsijalle/toimitsijoille ohjesäännön mukaan. Kuten hoitokunnan myös toimitsijan on nautittava osakaskunnan luottamusta. Jos luottamus menetetään, voi osakas-

kunta vapauttaa toimitsijan toimestaan ja valita tilalle uuden henkilön. (Havia 2012, 23)

Kuvio 1. Yhteismetsän toimielimet

Kuviosta 1 käy ilmi kuinka yhteismetsän korkeimpana toimielimenä toimii osakaskunta ja sen alaisuudessa joko hoitokunta ja toimitsija tai pienemmissä yhteismetsissä pelkkä toimitsija. Koska meidän yhteismetsästä tulee perheen yhteismetsä, jossa on sen aloittaessa toimintansa vain viisi osakasta, tulee meillä olemaan vain toimitsija.

Myös Suomen metsäkeskuksella on oma roolinsa yhteismetsän toimielimissä. Sen tehtävänä on valvoa, että yhteismetsien toiminta on yhteismetsälain sekä ohjesäännön mukaista toimintaa. Valvovana yksikkönä toimii se Suomen metsäkeskuksen alueyksikkö, jonka alueella suurin osa yhteismetsän alueesta sijaitsee. (Havia 2012, 23) Koska perheemme metsät sijaitsevat Etelä-Karjalassa, meidän yhteismetsän toimintaa valvoisi Kaakkois-Suomen alueyksikkö.

Pääasiassa Suomen metsäkeskuksen valvonta perustuu sen osakaskunnalta saamiin asiakirjoihin, kuten ohjesääntöön ja metsäsuunnitelmaan. Vaikka metsäkeskus valvoo yhteismetsien toimintaa, sillä ei ole oikeutta osallistua osakaskunnan tai hoitokunnan kokouksiin, jollei sitä ole erikseen pyydetty. Myös siis metsäsuunnitelma on lähetettävä tiedoksi metsäkeskukselle ohjesäännön hyväksymisen lisäksi. Metsäsuunnitelman laatimista lukuun ottamatta metsäkes-

kuksella ei ole muita pakkokeinoja, joilla se voisi puuttua yhteismetsän toimintaan. Jos Suomen metsäkeskus havaitsee, että yhteismetsän toiminnassa on rikottu yhteismetsälakia tai ohjesääntöä, tulee sen huomauttaa asiasta osakaskunnalle tai tilintarkastajalle, joka voi ottaa asian esille tilintarkastuskertomuksessaan. (Havia 2012, 23 - 24)

3.8 Päätöksentekomenettely

Yhteismetsässä on kolme toimielintä, joista jokainen tekee päätöksiä liittyviä yhteismetsän toimintaan. Seuraavassa käsittelemme yhtä yhteismetsän vahvuuksiin kuuluvaa osa-aluetta – päätöksentekoa. Yhteismetsien päätöksenteossa ei ole täydellistä yksimielisyysperiaatetta, joten päätöksen teon tulisi olla taattua.

3.8.1 Osakaskunnan kokous

Yhteismetsälain 9 §:n mukaan on ohjesäännössä määrättävä vähintään yksi varsinainen kokous osakaskunnalle vuodessa. Yleisimmin ohjesäännössä määrätään yksi tai kaksi kokousta osakaskunnalle vuodessa. Samalla on myös määrättävä siitä, milloin kokous täytyy pitää. Yleisesti varsinainen kokous määrätään pidettäväksi tilikauden päättymisen jälkeen, jolloin toiminta- ja taloussuunnitelmat sekä vuosikertomus ja tilinpäätös saadaan asiallisesti hoidettua. Jos aiheetta ilmenee, toimitsija tai hoitokunta voivat milloin tahansa kutsua koolle ylimääräisen osakaskunnan kokouksen. Ohjesäännössä säädetään myös se, miten osakaskunnan kokous on kutsuttava koolle. (Havia 2012, 25) Määräykset ohjesäännön sisällöstä löytyy yhteismetsälaista.

Aluksi osakaskunnan kokoukselle valitaan puheenjohtaja. Lain mukaan puheenjohtaja tai sihteeri voivat olla yhteismetsän osakaskunnan ulkopuolisia. Puheenjohtajan valinnan jälkeen on hyväksyttävä äänestysluettelo. Äänestysluettelosta on käytävä ilmi läsnä olevat osakkaat, heidän omistamansa kiinteistöt ja niiden yhteismetsäosuuksien suuruudet sekä osuuksien mukaiset äänimäärät. Tässä vaiheessa jokaisella kokoukseen osallistuvalla henkilöllä on yksi ääni. (Havia 2012, 25 - 26)

Osakaskunnan kokous on päätösvaltainen, jos kokous on kutsuttu koolle lain ja ohjesäännön mukaisesti, vaikka vain yksi osakas olisi paikalla. Kaikki asiat, jois-

ta aiotaan kokouksessa tehdä päätös, on mainittava kokouskutsussa. Asioista, joita ei mainita kokouskutsussa, saa kuitenkin keskustella kokouksessa, mutta näiden osalta ei voida tehdä päätöksiä. (Havia 2012, 27)

Äänestysluettelo, joka tehdään osakasluettelon pohjalta, ohjaa puhe- sekä äänivallan käyttöä osakaskunnan kokouksessa. Tämän takia on erityisen tärkeää, että osakasluettelon tiedot ovat ajantasaisia. Osakasluettelon ylläpitämisestä vastaa yhteismetsälain mukaisesti hoitokunta tai toimitsija. Osakkaalla on kokouksessa äänioikeus osakasluettelon merkityn yhteismetsäosuuden mukaan. Yhteismetsälaki kuitenkin leikkaa osakkaiden äänioikeutta niin, ettei kukaan saa äänestää suuremmalla osuudella kuin kymmenesosalla kokouksessa edustettuina olevien yhteisestä äänimäärästä. Lain perustelujen mukaan äänioikeuden rajoitus on läsnäolijakohtainen. (Havia 2012, 27 - 28)

Yhteismetsälain mukaan kokouksen päätökseksi katsotaan se mielipide, jonka puolesta useimmat äänet on annettu. Jos äänet ovat menneet tasan, tulee päätökseksi se mielipide, jota pääluvun mukaan useampi on kannattanut. Jos äänet menisivät myös näin tasan, tulee äänestyksen tulokseksi muussa kuin vaaliasia-assa se mielipide, johon puheenjohtaja on yhtynyt. Mikäli puheenjohtaja ei ole osakas, tai kyseessä on vaali, asia ratkaistaan arvalla. Tämä tarkoittaa, että päätöksissä noudatetaan niin sanottua suhteellista vaalitapaa. (Havia 2012, 29)

Helppo päätöksenteko lukeutuukin yhteismetsän hyviin puoliin. Kun päätöksistä äänestetään, eivät asiat jää paikoilleen junnaamaan. Näin ollen päätöksiä tapahtuu, vaikka kaikki eivät olisikaan samaa mieltä, niin kuin esimerkiksi metsäyhtymän päätöksenteossa on oltava. Nopea ja helppo päätöksenteko tarkoittaa myös sitä, että metsä ja sen hoitaminen on pääasiassa ja täten voidaan harjoittaa kannattavaa metsätaloutta.

Osakaskunnan kokouksesta on laadittava viimeistään 30 päivän kuluessa pöytäkirja. Pöytäkirjan tarkastavat pöytäkirjantarkastajat. Pöytäkirjan voi laatia myös välittömästi kokouksen jälkeen, jolloin se luetaan ja hyväksytään kokouksen päätteeksi, jolloin pöytäkirjantarkastajia ei tarvita. (Havia 2012, 31)

3.8.2 Hoitokunnan kokous

Yhteismetsän hoitokunta kokoontuu sen puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan kutsusta. Kokous on pidettävä myös silloin, kun vähintään kaksi hoitokunnan jäsentä sitä vaatii kirjallisesti määrätyn asian käsittelyä varten. Päätösvaltaisuu- den hoitokunta saa, kun vähintään puolet sen jäsenistä on paikalla. Koollekutsumisajasta ja –tavasta ei ole säännöksiä. (Havia 2012, 31 - 32)

Myös hoitokunnan kokouksissa joudutaan silloin tällöin äänestämään. Äänestyksessä hoitokunnan päätökseksi tulee se mielipide, jota enemmistö on kannattanut. Jos äännet menevät tasan, päätökseksi tulee se mielipide, johon puheenjohtaja on yhtynyt. Tässä tapauksessa enemmistö tarkoittaa yli puolta annetuista äänistä. (Havia 2012, 32)

Hoitokunnan kokouksen pöytäkirjan laadinnasta ei määrätä yhteismetsälaisissa eikä yhteismetsäasetuksessa. Kuitenkin katsotaan, että yhteismetsälain 44 a §:n 2 momentissa viitataan hoitokunnan kokouksen pöytäkirjaan, joten voidaan katsoa, että myös hoitokunnan kokouksesta on laadittava pöytäkirja, jonka allekirjoittaa kokouksen puheenjohtaja sekä varmentaa pöytäkirjanpitäjä. Useimmiten pöytäkirja tarkastetaan seuraavassa hoitokunnan kokouksessa, mutta kiireellisissä tapauksissa hoitokunta voi tarkastaa pöytäkirjan heti tai valtuuttaa puheenjohtajaa tarkastamaan sen. (Havia 2012, 32)

3.8.3 Toimitsijan toiminta

Jos hoitokunnan tilalla toimii toimitsija, on toimitsijasta voimassa se, mitä hoitokunnasta säädetään. Toimitsija voi tehdä niitä päätöksiä, jotka ohjesäännössä on määrätty hänen toimivaltuuksikseen. Jotta luottamus osakaskunnan kokouksen ja toimitsijan välillä kestäisi, on toimitsijan hyvä pitää kirjaa tekemistään päätöksistä sekä myös perustella päätökset osakaskunnalle tarpeen vaatiessa. (Havia 2012, 33)

3.9 Yhteismetsän toiminta

Yhteismetsän toimialana on metsätalous, toiminnan tarkoituksena on siis harjoittaa metsätaloutta osakkaiden hyväksi. Yhteismetsällä voi olla muutakin liiketoimintaa, jos se on toiminnan kannalta tarkoituksenmukaista, eikä vaadi ylijää-

män sijoittamista tavalla, joka ei ole turvallinen eikä tuota tuloa. (Havia 2012, 35) Yhteismetsän käytön pohjana ja suunnitelmana on metsäsuunnitelma sekä toimintasuunnitelma. (Hyöteikön yhteismetsä 2014)

Osakaskunta on yksityisoikeudellinen oikeushenkilö, joten se voi tehdä sopimuksia osakaskunnan nimissä sekä omistaa omaisuutta. Yhteismetsällä ei ole julkisoikeudellista luonnetta ja siihen kuuluva metsä on yksityismaata. Osakkaat eivät henkilökohtaisesti vastaa osakaskunnan velvoitteista. Osakaskunnan hallussa voi olla kahdenlaisia alueita: yhteismetsän alue sekä osakaskunnan omistamat alueet. Tämän mahdollistaa se, että osakaskunta voi omistaa kiinteistöjä, joita ei ole liitetty eikä ole tarkoitus liittää yhteismetsään. Yhteismetsän aluetta ei kuitenkaan omista osakaskunta, vaan kyseinen alue kuuluu kiinteistöoikeudellisesti osakastiloihin niiden yhteisenä alueena. Sen sijaan nämä muut alueet osakaskunta omistaa kuin kuka tahansa yksityinen maanomistaja. Koska yhteismetsä toimii pääasiassa osakkaiden omistamalla maalla, se heijastuu yhteismetsän kirjanpitoon ja tilinpäätökseen. (Havia 2012, 35)

3.10 Alueen käyttö

Kuten todettua, tulee yhteismetsän aluetta käyttää metsätalouden harjoittamiseen, mutta aluetta voidaan käyttää muuhunkin tarkoitukseen, mikäli se on taloudellisesti tai muutoin tarkoituksenmukaista. Siitä, onko toiminta tarkoituksenmukaista, päättää osakaskunta. (Havia 2012, 35 - 36)

Lisäksi muodostamisvaiheessa maanmittaustoimiston toimitusinsinööri tarkastelee alueen käytön tarkoituksenmukaisuutta. Muuta käyttöä voi olla esimerkiksi rakentamis- ja virkistyskäyttö, maa-ainesten otto tai suojele. Myös lomatonttien tai metsästysoikeuksien vuokraus käyvästä hinnasta voidaan lukea muuhun käyttöön. (Havia 2012, 35 - 36)

Muu tarkoituksenmukaisuus arvioidaan yleensä osakkaiden edun ja tavoitteiden kannalta. Huomioon voidaan ottaa myös yleishyödyllisiä näkökohtia, vaikka osakaskunta ei olisikaan yleishyödyllinen yhteisö. Jos aluetta päätetään käyttää muuhun kuin metsätalouden harjoittamiseen, on siitä päätettävä osakaskunnan kokouksessa, ellei siitä ole mainittu ohjesäännössä. (Havia 2012, 35 - 36)

3.11 Metsäsuunnitelma

Kuten kaikessa metsätaloudessa, myös yhteismetsässä suunnittelun ja toteutuksen pohjana toimii metsäsuunnitelma. Metsäsuunnitelma on yhteismetsille pakollinen, mutta sen toimenpide-ehdotuksista voidaan poiketa erityisistä syistä. Metsäsuunnitelman voi laatia itse tai sen voi teetättää asiantuntijalla. Metsäsuunnitelman hyväksyy osakaskunnan kokous. Tavallisesti metsäsuunnitelma laaditaan kymmeneksi vuodeksi. Laki ei kuitenkaan estä pidempää suunnitteluväliä tai jatkuvasti ylläpidettävän suunnitelman käyttämistä. Metsäsuunnitelma tulee lähettää metsäkeskukselle tiedoksi. (Havia 2012, 38)

4 Yhteismetsän taloushallinto

Yhteismetsän osakkaat ovat osakaskunta, joka on itsenäinen verovelvollinen. Yhteismetsä jakaa osakkailleen ylijäämää. Yhteismetsä harjoittaa liiketoimintaa ja tämän vuoksi sen on hakeuduttava arvonlisäverovelvolliseksi. Yhteismetsä maksaa tulostaan tuloveroa. Saamastaan ylijäämästä osakkaan ei tarvitse maksaa tuloveroa, koska ylijäämää ei pidetä osakkaan veronalaisena tulona. Seuraavaksi paneudun yhteismetsän toiminnan verotukseen sekä arvonlisäverovelvollisuuteen.

4.1 Perustamisilmoitus ja verovelvollisuus perustamisen aikana

Yhteismetsän perustamisesta ei seuraa luovutusvoiton veroa tai lahjaveroa, koska yhteismetsän perustamista ei katsota luovutukseksi. Verotuskäytännössä on myös katsottu, että tällöin siitä ei seuraa myöskään varainsiirtoveroa. Kun yhteismetsän toiminta alkaa, on hoitokunnan tai toimitsijan ensimmäinen tehtävä laatia perustamisilmoitus verottajalle. Tällä ilmoituksella yhteismetsä ilmoitetaan sekä arvonlisäverovelvollisten rekisteriin että ennakkoperintärekisteriin. Tämän ilmoituksen perusteella yhteismetsälle annetaan Y-tunnus. Perustamisilmoituksesta on käytävä ilmi yhteismetsän tilikausi. Verohallinnossa katsotaan, että tilikausi ja verovelvollisuus alkavat siitä päivästä, jolloin yhteismetsä on merkitty Maanmittauslaitoksen ylläpitämään kiinteistötietojärjestelmään. Ensimmäinen tilikausi voi olla pidempi kuin 12 kuukautta, mutta siitä on sovittava verottajan kanssa. (Havia 2012, 52)

Toimintansa aloittavan yhteismetsän hoitokunta tai toimitsija arvioi verotettavan tulon ja merkitsevät sen perustamisilmoitukseen, jonka mukaan ennakot määrätään. Jo toiminnassa olevan yhteismetsän osakaskunta maksaa ennakkoveroa edellisen tilikauden tuloksen mukaan. Varsinainen osakaskunnan veroilmoitus tulee täyttää neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. (Havia 2012, 52)

Arvonlisäverovelvollisuus tulee voimaan rekisteröintipäivämäärän tai hakeutuspäivämäärän mukaan. Osakaskunnan on ilmoitauduttava arvonlisäverovelvolliseksi, jos tilikauden liikevaihto on vähintään 8 500 euroa. Myös tätä pienemmällä liikevaihdolla voi hakeutua arvonlisäverorekisteriin. (Havia 2012, 52)

Yhteismetsää perustettaessa osakkaat voivat liittää yhteismetsään kaiken metsäomaisuudestaan tai vain osan siitä. Mikäli osakas siirtää kaiken metsäomaisuutensa yhteismetsään, verovelvollisuus metsätalouden harjoittajana päättyy Verohallinnon näkökulmasta sinä päivänä, kun yhteismetsä on merkitty kiinteistörekisteriin. Yhteismetsän osakashan ei ole verovelvollinen yhteismetsästä saamastaan ylijäämästä. Metsätalouden harjoittamisen lopettaminen tulee ilmoittaa Verohallintoon. Jos kaikkea metsäomaisuudesta ei liitetä yhteismetsään, lopettamisilmoitusta ei tehdä. Muuttuneista kiinteistö- ja pinta-alatiedoista on kuitenkin ilmoitettava. (Havia 2012, 53)

4.2 Verovelvollisuus

Tuloverolain 5 §:n mukaan yhteismetsä katsotaan yhteisetuudeksi, jolloin sen osakkaiden toiminnallinen tai verotuksellinen luonne ei vaikuta yhteismetsän verotukseen. Yhteisetuutta verotetaan erillisenä verovelvollisena. Tämän takia yhteismetsän osakkailleen jakamaa ylijäämää ei pidetä osakkaan veronalaisena tulona, joten siitä ei tarvitse ilmoittaa osakkaan veroilmoituksessa. (Havia 2012, 55) Yhteisetuuksien veroaste on 28 %, se on noin 2 - 4 prosenttiyksikköä pienempi kuin yksityisillä metsänomistajilla ja kuolinpesillä (Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio 2014 b).

Yhteismetsän tulos voi muodostua kolmesta eri tulonlähteestä tuloverolain 29 §:n mukaan. Näitä lähteitä ovat elinkeinotulo, maatalouden tulo sekä muut tulot eli henkilökohtainen tulonlähde. Kertyvätpä tulot mistä tahansa kolmesta tulon-

lähteestä, on veroprosentti aina sama, 28 %. Metsätaloudesta saama tulo katsotaan muiksi tuloiksi, joita verotetaan pääomatuloina. (Havia 2012, 55 - 56)

Yhteismetsän tulot ovat ennakonkannon alaisia tuloja, joten ne ovat jaettu samansuuruisiin maksueriin. Yhteismetsän on itse huolehdittava verojenmaksamisesta etukäteen. (Havia 2012, 56)

4.3 Arvonlisäverotus

Mikäli yhteismetsä on kirjanpitovelvollinen, sen tulee myös tehdä arvonlisäveroilmoitus ja arvonlisäverojen tilitys kuukausittain myös alkutuotannon osalta. Jos liikevaihto yhteismetsässä on enintään 50 000 euroa kalenterivuodessa, voi arvonlisäveron ilmoittaa ja maksaa neljännesvuosittain. Yhteismetsän on myös mahdollista hakeutua vuosimenettelyyn, mikäli vuotuinen liikevaihto jää alle 25 000 euron. (Havia 2012, 57)

Arvonlisäkirjaukset tehdään pääsäännön mukaan suoriteperusteisesti. Yhteismetsällä on lupa käyttää myös maksuperustetta, esimerkiksi puukauppatulojen kirjaamisessa. Puukaupan ennakkomaksun arvonlisävero kohdistetaan aina maksukuukaudelle. Yhteismetsässä tilinpäätös on kaikesta huolimatta tehtävä suoriteperusteisesti. (Havia 2012, 57)

4.4 Kirjanpitovelvollisuus

Kirjanpitolain (1336/97) mukaan yhteismetsän on pidettävä kaksinkertaista kirjanpitoa. Jotta kirjanpito vastaisi totuutta, tulee osakkaiden sekä kirjanpitäjien olla selvillä yhteismetsän alueen luonteesta. Yhteismetsän alue on osakastiloihin yhteisesti kuuluvaa yhteisaluetta. Muun muassa kirjanpidossa taseeseen ei merkitä yhteismetsän alueeseen kuuluvia metsiä. Kirjanpidon voi hoitaa osakaskunnan tai hoitokunnan valtuuttama osakas tai muu taho, yleensä kirjanpito on annettu tilitoimiston tehtäväksi.

Yhteismetsän osakaskunnan on noudatettava kirjanpitolakia ja laadittava tilinpäätös tämän lain mukaisesti. Tilinpäätökseen sisältyvät tase, tuloslaskelma sekä niihin liittyvät liitetiedot. Lisäksi yhteismetsän on laadittava toimintakertomus. Tilinpäätös, mahdollinen tilinpäätöskertomus sekä toimintakertomus on toimitettava yhteismetsän toimintaa valvovalle metsäkeskukselle. Koska millään

tällä hetkellä olemassa olevalla yhteismetsällä ei täyty nämä vaatimukset, jotka koskevat rahoituslaskelmaa, tätä ei tarvitse tehdä. (Havia 2012, 45)

Kirjanpitolain mukaan osakaskunta saa itse päättää tilikaudesta. Yhteismetsälain mukaan tilikaudesta tulee löytyä määräys ohjesäännöstä. Yleisemmin yhteismetsät käyttävät tilikautenaan kalenterivuotta tai hakkuuvuotta, joka on 1.7. - 30.6. Ohjesäännöstä tulee löytyä tieto myös siitä, mitä hoitokunnan vuosikertomukseen tulee sisällyttää. Vuosikertomuksella tarkoitetaan tässä toimintakertomusta.

4.5 Tilintarkastus

Yhteismetsän osakaskunnan tilintarkastajan valintaan ja tilintarkastuksen toimitamiseen sovelletaan tilintarkastuslakia (459/2007). Tilintarkastajan valitsee osakaskunnan kokous. (Havia 2012, 46)

1.7.2007 voimaan astunut tilintarkastuslaki (459/2007) vapautti pienimmät yhteisöt lakisääteisestä tilintarkastuksesta. Ennen uuden lain voimaan astumista perustetuissa yhteismetsissä sovellettiin kumotun tilintarkastuslain säännöksiä 2011 vuoden loppuun asti. Vuonna 2012 yhteismetsälaki muutettiin niin, että uutta tilintarkastuslakia sovelletaan vuoden 2012 alusta alkaen. Yhteismetsässä tilintarkastajaksi voidaan valita hyväksyty KHT- tai HTM-tilintarkastaja tai –tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusvaatimuksen alarajana on 200 000 euron liikevaihto tai sitä vastaava liikevaihto kahtena peräkkäisenä tilikautena. (Havia 2012, 46) Jos osakaskunnalla ei ole velvollisuutta valita tilintarkastajaa, voidaan ohjesäännössä määrätä tilintarkastuksesta sekä useamman tilintarkastajan valinnasta. Jos osakaskunnalle on valittu vain yksi tilintarkastaja eikä tämä ole tilintarkastuslain 33 tai 34 §:ssä tarkoitettu tilintarkastusyhteisö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja. (Yhteismetsälaki 30 §) Yhteismetsissä voidaan jättää tilintarkastus toimittamatta tuloslaskelman ja mukaisen liikevaihdon tai sitä vastaavan tuoton määrän perusteella (Havia 2012, 46).

Kirjanpitolain mukaan liikevaihtoon merkitään kirjanpitovelvollisen varsinaisesta toiminnasta saadut tuotot. Varsinainen toiminta tarkoittaa yrityksen tarkoitusta toteuttavaa jatkuvaa ja suunnitelmallista tuotteiden tai palveluiden myyntitoimintaa. Yhteismetsän osakaskunnan liikevaihtoon luetaan muun muassa puutava-

ran ja muiden metsätuotteiden myyntitulot sekä puutavaran hakkuuoikeuden luovutuksesta saadut tulot. Osakaskunnan liikevaihtoon voidaan lukea myös maa- ja kiviainesten myyntitulot, sekä kalastus- ja metsästyslupien myyntituotot, mikäli lupien myynti on jatkuvaa ja suunnitelmallista. (Havia 2012, 46 - 47)

5 Yhteismetsä perinnönjaossa

Aiemmin olen käsitellyt asioita, jotka voivat johtaa yhteismetsän perustamiseen tai on tehtävä ennen sitä. Nyt perehdyn siihen, kuinka yhteismetsän osakkuudet siirtyvät seuraaville sukupolville perinnönjaossa. Tarkoituksena on myös selvittää, miten yhteismetsän osuuksien joutuminen ulkopuolisille voidaan estää esimerkiksi osakkaan avioerossa tai kuolemantapauksissa.

5.1 Miten yhteismetsä säilyy suvulla?

Yhteismetsän ohjesäännön sisältö on tarkkaan rajattu ja sen avulla voikin rajoittaa ja säädellä monia eri yhteismetsään liittyviä asioita. Sen avulla ei kuitenkaan voi rajoittaa sitä, miten osuuksia kohdellaan perinnönjaossa tai avioerotilanteissa. Yhteismetsäosuudet voivat olla hyvinkin arvokkaita, puhumattakaan siitä, että osuuksia ei haluta päästää niin sanotusti vääriin käsiin. Näitä asioita voi ehkäistä avioehdon, testamentin tai lahjakirjan avulla. Testamentin avulla voidaan muuttaa lakisääteistä perimysjärjestystä, niin kuin perittävä on halunnut. Lahjakirjalla lahjan antaja voi määrätä, että osuuksien on säilyttävä suvun hallussa ja niiden on jäätävä lahjansaajan rintaperillisille perinnönjaossa.

5.2 Yleistä perintöoikeudesta

Tärkein perintöoikeuteen liittyvä laki on perintökaari Si 235 (40/1965). Laissa määrätään sukulaisten oikeudesta perintöön niin, että saajat ovat jaoteltu perillisryhmiin. Perinnönjaossa käytetään niin sanottua tasajaon periaatetta, jossa jokainen samaan perillisryhmän kuuluva saa yhtä paljon perintöä, ellei perinnönantaja ole testamentissaan muuta toivonut. (Suomen lakiopas 2012) Vain sellainen henkilö, joka elää perittävän kuollessa voi periä. Myös lapsi, joka on siitetty ennen perittävän kuolinhetkeä, mutta syntyy myöhemmin elävänä, voi periä. Myös ulkomaalaiset ovat samanarvoisessa asemassa Suomen kansalai-

seen verrattuna perinnönsaamisessa. (Ojajärvi, Savolainen, Suojanen, Vainio & Vanhanen 2009, 108.)

Yleisenä periaatteena on, että perinnönjaossa lähin perillisryhmä saa koko perinnön. Jos yhtä läheisiä perillisiä on useampi, esimerkiksi kolme lasta, he jakavat perinnön tasan, jolloin jokainen saa kolmasosan perinnöstä. Lapsia ja heidän jälkeläisiään perintöoikeudessa nimitetään rintaperillisiksi. Tärkeää on myös perinnönjakoon liittyvä käsite sijaisperimyoikeus. Sijaisperimyoikeuden perusteella kuolleen henkilön tilalle tulee perinnönsaajaksi henkilön elossa oleva rintaperillinen. Jos perittävä on ollut avioliitossa ja jos häneltä on jäänyt avio-oikeuden alaista omaisuutta, on ennen perinnönjakoa suoritettava avio-oikeus osituksessa. (Ojajärvi ym. 2009, 109)

Perimysryhmät ovat seuraavat:

1. Rintaperilliset eli vainajan lapset sekä heidän lapsensa. Jos vainajalla ei ole lapsia, hänet perii aviopuoliso tai rekisteröidyssä parisuhteessa suhteen toinen osapuoli.
2. Perittävän isä ja äiti sekä heidän jälkeläisensä eli vainajan siskot ja veljet ja heidän lapsensa.
3. Isovanhempien perillisryhmä, jossa vainajan perii isovanhemmat ja heidän jälkeläisensä eli vainajan tädit ja sedät. Serkut eivät enää peri. Jos vainajalla ei ole serkkuja lähimpiä sukulaisia elossa, vainajan omaisuus menee valtiolle.

Perimysryhmiin sekä –järjestykseen vainaja on voinut tehdä muutoksia elinai-
kanaan testamentilla, ennakkoperinnöllä tai lahjoitusten avulla. (Asianajotoimisto Legistum Oy 2014)

5.3 Testamentti

Testamentin eli viimeisen tahdon voi tehdä täysivaltainen ihminen. Testamentti syrjäyttää perintökaaressa säädetyn perimysjärjestyksen. Testamentin voi tehdä vähintään 15-vuotias, mikäli hän on hankkinut omaisuutensa omalla työllään. Testamentin on oltava määrämuotoinen. Tämä tarkoittaa sitä, että testamentin

on oltava kirjallinen ja siinä on oltava testamenttaajan omakätinen allekirjoitus. Testamentissa on myös oltava vähintään kahden esteettömän todistajan allekirjoitus. Todistajien on tiedettävä, että kyseessä on testamentti, mutta sen sisältöä ei ole pakko kertoa todistajille. Todistajien on oltava paikalla samanaikaisesti. Testamenttia on tulkittava vastaamaan testamentin tekijän tahtoa. Mikäli testamentissa on kirjoitusvirhe tai erheellistä sisältöä, joka on muuttanut testamenttia, toteutetaan kuitenkin testamentin oikea tarkoitus, mikäli se saadaan selville. (Ojajärvi ym. 2009, 115 - 117)

5.4 Avioehtosopimus

Normaalisti avioerotilanteessa, ilman avioehtosopimusta puolisojen omaisuus jaetaan kummallekin puoliksi. Avioehtosopimuksella voidaan poiketa tästä pääsääntöisestä periaatteesta. (Avioehto 2014) Avioehtosopimuksen voi tehdä ennen avioliiton tai rekisteröidyn parisuhteen solmimista tai sen aikana. Avio-oikeus voidaan sulkea pois kokonaan tai osittain. Tällä tavoin voidaan sopia, että toisella osapuolella ei ole avio-oikeutta tiettyyn toiselle osapuolelle kuuluvaan omaisuuteen, esimerkiksi perintönä saatuun maatalaan tai yritysosakkeisiin. Avioehtosopimuksessa voidaan sopia, ettei kummallakaan taikka vain toisella puolisoilla ole oikeutta toisen puolison omaisuuteen. (Maistraatti 2014)

Avioehto tulee tehdä kirjallisena. Lisäksi se tulee päivätä ja allekirjoittaa. Myös kahden esteettömän henkilön on todistettava se oikeaksi. Esteettömän henkilön tulee olla vähintään 15-vuotias, eikä hän saa olla lähisukulainen, nykyinen/entinen puoliso tai asianosaisen ottovanhempi tai –lapsi. Avioehto on toimitettava maistraatille rekisteröitäväksi, jolloin se astuu voimaan. Avioehtosopimuksen laatimisessa on syytä käyttää asiantuntijan apua. (Maistraatti 2014)

5.5 Lahjakirja

Kun kiinteistö lahjoitetaan eteenpäin, on kiinteistön lahjoituksesta aina tehtävä lahjakirja. Samalla tavalla kuin kiinteistön kauppa vahvistetaan, on julkisen kaupanvahvistajan vahvistettava kiinteistön lahjoitus. (Verohallinto 2012) Lahjakirjaan voidaan myös liittää ehtoja, jotka ovat lahjanantajan toiveita. Ehtojen on kuitenkin oltava hyvän tavan mukaisia. Jos lahjan ehdot osoittautuvat kohtuuttomiksi, on niitä mahdollista oikeustoimilain nojalla sovitella. Lahjakirjalla lahjoit-

taja voi määrätä, että lahjan saajan puolisolla ei ole avio-oikeutta lahjoitettuun omaisuuteen. Lahjaan voidaan liittää myös niin sanottu toissijaismääräys, jonka mukaan lahja menee lahjansaajan kuoltua kolmannelle henkilölle. (Tampereen työväenopisto a 2005)

Nämä kolme keinoa, testamentti, avioehto ja lahjakirja, kannattaa muistaa ja ottaa huomioon, kun halutaan turvata yhteismetsän osuuksien säilyvyys saman suvun omistuksessa mahdollisimman pitkään.

6 Yhteenveto ja pohdinta

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli ottaa selvää, mikä on yhteismetsä ja kuinka sellainen perustetaan. Lisäksi opinnäytetyön oli tarkoitus paneutua yleisimpiin metsänomistusmuotoihin Suomessa sekä metsäomaisuuden sukupolvenvaihdokseen. Mielestäni olen onnistunut tavoitteessa hyvin ja sain opinnäytetyössäni yhdistettyä kaikki tärkeimmät asiat liittyen yhteismetsään. Työstäni tuli myös selkeä, joten myös ulkopuolisen on helppo lukea ja ymmärtää se.

Työn ensisijaisena tarkoituksena oli myös toimia oppaana perheellemme omaa yhteismetsää perustettaessa. Olemme jo aiemmin päättäneet perustaa yhteismetsän, mutta tiedot siitä ovat olleet vähäisiä, joten työ on auttanut myös tietojen keräämisessä ja yhteismetsän luonteen ymmärtämisessä. Mielestäni myös tiedon eteenpäin vieni on helpompaa, kun olen koonnut työhöni tärkeimmät ja keskeisimmät asiat yhteismetsästä.

Opinnäytetyöni tekeminen alkoi tiedon keruulla. Huomasin jo heti alkuvaiheessa, että tietoja löytyy kyllä, mutta ei paljoa ja nekin monesta eri paikasta. Tärkeimpänä tietolähteenä minulla on ollut Pirjo Havian teos Yhteismetsä. Muita tietoja olen etsinyt lehdistä, internetistä, vero-oppaista sekä muutamista Suomen metsäkeskuksen järjestämistä sukupolvenvaihdostilaisuuksista. Vaikka yhteismetsää yritetään tehdä tunnetummaksi koko ajan, olen silti huomannut, että se on uusi ja tuntematon asia niin metsänomistajalle kuin osalle metsäasiantuntijoistakin. Toivon että työni avulla metsänomistaja saisi helposti tietoa yhteismetsästä sekä löytäisi kaikkein tärkeimmät tiedot yhdestä paikasta.

Minusta työtä oli mielenkiintoista tehdä. Aihe oli minulle mieleinen, koska se tulee koskettamaan myös omaa elämääni läheltä. Halusin myös, että opinnäytetyöstäni olisi todellista hyötyä minulle, ilman tätä opinnäytetyötä ja aihetta olisin tuskin koskaan perehtynyt näin syvällisesti yhteismetsän toimintaan, vaikka sellaisen perustammekin.

Koska minulla ei ollut opinnäytetyölle toimeksiantajaa sain tehdä työtä oman mieleni mukaan sekä kirjoittaa haluamastani näkökulmasta. Olen opinnäytetyössäni tutkinut yhteismetsää nimenomaan yksityisen henkilön kannalta ja painunut yksityisen yhteismetsän perustamiseen. Tietenkin monet asiat yksityisessä ja julkisessa yhteismetsässä toimivat samalla tavalla, mutta joitakin pieniä poikkeuksiakin löytyy. Uskon kuitenkin, että henkilö, joka haluaa liittyä julkiseen yhteismetsään, löytää työstäni tärkeimmät tiedot, joita etsii ennen liittymistään. Haastavinta työssäni oli hyvän kirjoitusrytmin löytyminen ja oikeiden tietojen yhdistely. Työtä tehdessäni huomasin, kuinka aihetta voisi laajentaa milloin mihinkin suuntaan, mutta rajat oli vedettävä ja työ löysikin oman muotonsa hyvin.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli opettaa minulle ja meidän perheen muille tuleville metsänomistajille, mikä on yhteismetsä ja kuinka sellainen perustetaan ja miten se toimii. Tulevaisuudessa yhteismetsästä voisi tehdä oppaan joko metsäyritysten tai pankkien käyttöön tai oppaan metsänomistajalle.

Kuviot

Kuvio 1. Yhteismetsän toimielimet, s. 26

Lähteet

Asianajotoimisto Legistum Oy. Lakimääräinen perimysjärjestys.
<http://testamentti.fi/lakimaarainen-perimysjarjestys.html>. Luettu 8.10.2014.

Avioehto. <http://www.avioehto.fi/>. Luettu 13.10.2014.

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maatalousalueisiin. Koulutusprojekti 2012-2014. Perehdytysaineisto. Yhteismetsien kiinteistöoikeus.

Forest 2013 a. Suomalaisten metsät ovat suomalaisten omia.
<http://www.forest.fi/smyforest/forest.nsf/allbyid/2060D041E6A0B051C2256F25003E4B8D?Opendocument>. Luettu 3.6.2014.

Forest 2013 b. Kimmo Krista. Uusi metsälaki on hyvä, mutta vaatii opettelua.
<http://www.forest.fi/smyforest/forest.nsf/tiedotteetlookup/A852050FCBDB40B8C2257BAA002BB36E>. Luettu 3.6.2014

Havia, P. 2012. Yhteismetsä. Helsinki: Metsäkustannus Oy.

Havia, P. & Kiviniemi, M. 2011. Perintömetsä – sukupolvenvaihdos ja yhteisomistus. Helsinki: Metsäkustannus Oy.

Hyvönen, M. 2014. Sukupolvenvaihdos tilaa pirstomatta. Metsävero-opas 2014. OP-Pohjola, Metsäraha 1/2014. 16-18.

Hyöteikön yhteismetsä. Mikä on yhteismetsä?. <http://www.yhteismetsa.fi/mika-on-yhteismetsa>. Luettu 6.10.2014

Jauhiainen, H. 2013. Kuolinpesissä käy kato. Metsälehti 22/2013.

Kauppakamari. Lakiasiat. Tulolähteiden merkitys verotuksessa.
<http://jasentiedote.chamber.fi/index.php/jasentiedote/Lakiasiat/Tulolaehteiden-merkitys-verotuksessa>. Luettu 27.10.2014.

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.

Lakiopas. Perimysjärjestys. <http://www.lakiopas.com/lakitietoa/perimysjarjestys/>. Luettu 8.10.2014

Maa- ja metsätalousministeriö. Uusi metsälaki voimaan vuoden 2014 alusta.
http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/metsat/hankkeet_tyoryhmat/Metsalaki.html. Luettu 3.6.2014

Maa- ja metsätaloustuottajien Keskusliitto 2014 a. Metsälaki.
http://www.mtk.fi/metsa/metsapolitiikka/Kotimaan_metsapolitiikka/fi_FI/metsalaki/. Luettu 3.6.2014.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto 2014 b. Sukupolvenvaihdos metsätalalla.

[http://www.mtk.fi/metsa/metsapolitiikka/Kotimaan_metsapolitiikka/fi_FI/sukupolv
envaihdos_metsatilalla/](http://www.mtk.fi/metsa/metsapolitiikka/Kotimaan_metsapolitiikka/fi_FI/sukupolv
envaihdos_metsatilalla/). Luettu 3.6.2014

Maistraatti. Avioehtosopimus.

<http://www.maistraatti.fi/fi/Palvelut/avioehtosopimus/>. Luettu 13.10.2014

Matilainen, J. Yhteismetsä – hyvä ja tuottava metsänomistusmuoto. Suomen metsäkeskus. Seminaarimuistiinpanot.

Metsälaki 12.12.1996/1093.

Metsänhoitoyhdistys a. Metsänomistaminen.

<http://www.mhy.fi/metsanomistaminen>. Luettu 5.6.2014.

Metsänhoitoyhdistys b. Metsäsuunnitelma. <http://www.mhy.fi/muut-palvelut/metsasuunnitelma>. Luettu 27.10.2014

Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio 2014 a. Yhteismetsän perustaminen. <http://www.tapio.fi/yhteismetsanperus>. Luettu 3.6.2014.

Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio 2014 b. Yhteismetsän verotus. <http://www.tapio.fi/yhteismetsanverot>. Luettu 14.10.2014.

Ojajarvi, J., Savolainen, H., Suojanen, K., Vainio, P. & Vanhanen, P. 2009. Opi oikeutta 2. Helsinki: KS-Kustannus Oy.

OP-Pohjola. Metsänomistusmuodot.

<https://www.op.fi/op/yritysassiakkaat/metsapalvelut/metsanomistajan-lainopilliset-palvelut/metsanomistusmuodot?id=77420&srcpl=8>. Luettu 3.6.2014.

Stora Enso. Metsänomistamisen erilaiset tavoitteet.

<http://www.storaensometsa.fi/metsanomistamisen-erilaiset-tavoitteet/>. Luettu 3.6.2014

Suomen lakiopas. Perimysjärjestys.

<http://www.lakiopas.com/lakitieto/perimysjarjestys/>. Luettu 14.10.2014.

Suomen metsäkeskus 2014 a. Omistusmuodot.

<http://www.metsakeskus.fi/omistusmuodot>. Luettu 21.1.2014.

Suomen metsäkeskus 2014 b. Yhteismetsä.

<http://www.metsakeskus.fi/yhteismetsat>. Luettu 3.6.2014.

Suomisanakirja. Metsälö. <http://www.suomisanakirja.fi/mets%C3%A4%C3%B6>. Luettu 27.10.2014.

Tampereen työväenopisto. Elämäni asiakirjat. Lahjan ehdot.

<http://koulut.tampere.fi/materiaalit/laki2/lahjakirja/lahja2.html>. Luettu 14.10.2014.

Tampereen työväenopisto. Elämäni asiakirjat. Lahjat ja ennakkoperinnöt.

<http://koulut.tampere.fi/materiaalit/laki2/lahjakirja/lahja2.html>. Luettu 14.10.2014.

Tuppurainen, K. Yhteismetsä omistusratkaisuna. Maanmittauslaitos. Seminaarimuistiinpanot.

Verohallinto 2014 a. Ilmoita lahja verohallintoon. http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Lahja/Ilmoita_lahja_Verohallintoon%289188%29. Luettu 14.10.2014.

Verohallinto 2014 b. Metsävähennys. http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Maatalousyrittaja_ja_metsanomistaja/Metsavahennys. Luettu 27.10.2014.

Vierimaa, M. 2010. Metsän yhteisomistusmuodot – ongelmat ja kehittämistarpeet. Metsäntutkimuslaitos. <http://www.metla.fi/hanke/7362/pdf/omistusmuodot.pdf>. Luettu 3.6.2014.

Yhteismetsälaki 14.2.2003/109.